

Studietur - indtryk fra:

Bofællesskaberne i ANDELSSAMFUNDET i Hjortshøj, v. Århus

www.ANDELSSAMFUNDET.dk

[Bemærkninger fra PK]

ANDELSSAMFUNDET er det største fællesskab som vi har besøgt, ca. 350 beboere - fordelt i 8 bo-grupper i ejer- og lejer- og andels-boliger. Boligerne i fællesskabet er færdigbyggede, bortset fra enkelte ejerboliger. Andels- og lejer-boligerne har alle et fællespræg, ejerboligerne er individuelle - nogle meget 'kreative'. Fællesskabet rummer flere fælleshuse for en eller to bo-grupper, men alle i hele ANDELSSAMFUNDET kan benytte dem, inc. folk 'udefra'. Fællesskabet rummer mange 'aktivitetsgrupper' - bla. en stor grøntsagsdyrkning, et dyrehold, et 'højskoletilbud' - og en hel bo-gruppe er for udviklingshæmmede.

Fællesskabet er 'groet' i takt med at nye grupper udefra har taget initiativ til bosætning, gennem dannelse af en bo-gruppe. Fra begyndelsen er der gennem aftale med kommunen sikret et tilstrækkeligt stort areal så bebyggelsen evt. kan nå op på 500 personer. Dog overvejer fællesskabet ikke at udnytte denne mulighed - man har oplevelsen af at være 'store nok'. Fællesskabet har en blanding af 'stærke' og gode erfaringer med samarbejdet med at involvere egnens boligforeninger i byggeri inde i fællesskabet.

[Bemærkninger fra CP]

Flere faser og har udviklet sig over tid, væk fra de første tanker

Landsby-samfund /Andels-samfund - Individuelle huse - Low budget - Økologi tanker

Udviklende - Eksperimenterende - Flere boligformer, leje og eje. - Individuel arkitektur

Ingen fælles spising - Rimelig billigt

Introduktion til fællesskabet

- beskrevet på deres egen webside

"Bofællesskaberne ANDELSSAMFUNDET"

www.ANDELSSAMFUNDET.dk

Andelssamfundet i Hjortshøj (AIH) ligger 15 km nordøst for Århus med udsigt over Århus-bugten. Andelssamfundet blev stiftet i 1986 og den første bo-gruppe tog det første spadestik i 1992.

Målsætningen var og er at skabe et social-økologisk lokalsamfund, hvor man sammen afprøver nye miljømæssige tiltag og sociale fællesskabsformer i gensidig inspiration med det øvrige samfund. I dag bor vi 300 mennesker fordelt på 8 forskellige bo-grupper. De allersidste huse er ved at blive bygget, ligesom vi er i gang med at opføre et antal grønne butikker og erhverv.

AIH bygger, - som økosamfunds-visionen i det hele taget gør det - på nye værdier. På økologisk balance, socialt fællesskab og fælles ansvar, ny lokalt baseret økonomi, helhedsdesign og nye boformer, en folkekultur, et reelt demokrati, fred, helse, omsorg og spiritualitet. Denne nye spæde livsstil skal forstås som et alternativ til velfærdssamfundets livsstil med dets materialisme, forbrug, tømte fællesskaber, konkurrence og pengemagt.

Vi så i 80erne og ser i dag rigtig mange muligheder for at udvikle nye bæredygtige livsstile og samfundskulturer, der skaber livsglæde, fællesskaber og kreativitet. Derfor ønsker vi med Andelssamfundet at leve og lære, eksperimentere, udvikle og give videre til andre. Man kan sige, at

AIH er lavet som et levende laboratorium for en bæredygtig fremtid.

Gennem årene har vi eksperimenteret med det sociale fællesskab, så AIH er et rart sted at være, hvor vi kender hinanden, drager omsorg for hinanden og har et aktivt fællesskab. Derfor har vi 5 fælleshuse til alskens aktiviteter og foretager os mange ting sammen.

Vores huse repræsenterer mange slags eksperimenter inden for bæredygtigt byggeri, isolering, energi, byggematerialer, arkitektur, former og farver. Vi har valgt at blande boligtyper, så der både er almene lejeboliger, kommunalt bofællesskab, andels- og ejerboliger, fordi vi gerne vil rumme mange slags mennesker. Rummelighed og forskellighed ser vi som en styrke.

AIH har landbrugsjord, grøntsagsmarker, dyrehold, frugthaver m.v. og Andelssamfundet fremtræder som et meget smukt område med blomster, søer, lunde, udsigter ud over Aarhus bugt - og en masse forskelligartet byggeri. Der er mange interne aktiviteter, fx fællesspisning, lysfest, vandregruppe, billedkunstgruppe, cafeer, gourmetmiddage. Vi har også mange åbne aktiviteter, hvor folk uden for AIH kan deltage fx høstmarked, grøntsagsordning, 'Spor i landskabet', Hjortshøj festival og Bed&Breakfast.

Inklusion spiller en stor rolle for Andelssamfundet. Vi vil gerne bidrage til at de svageste grupper kan inddrages og tage del i vores hverdag og dermed få et meningsfuldt og godt liv uden for de normale institutioner og sammen med andre beboere i AIH. Derfor har vi 16 boliger for mennesker med særlige behov (bo-gruppe 6).

HISTORIEN

Ideen til Andelssamfundet opstod tilbage i 1986, hvor Jørg Gaugler og Kaj Hansen introducerede deres fælles vision om et bæredygtigt lokalsamfund på et aftenskolekursus i Århus. Deres vision viste sig at være delt af flere på kurset og gruppen dannede i 1987 "Foreningen til oprettelse af et Andelssamfund ved Århus". Målet var at omsætte teori til praksis og opføre et socialt og økologisk lokalsamfund.

Visionen var og er at skabe en bæredygtig livsstil, som hele vejen rundt i vores liv kunne fungerer som et levende og praktisk alternativ til samfundets normale livsstil. Andelstanken spillede en central rolle i denne vision.

I 1987 blev projektet forelagt Århus Kommune, som reagerede hurtigt med forslag til 3 mulige placeringer. Det endte med en placering ved Hjortshøj 15 km nordøst for Århus, hvor beboerne i byen havde sagt ja til Andelssamfundet. Sammen med kommunen blev der lavet en lokalplan, som gav plads til, at de kommende beboere kunne have stor indflydelse på byggeriet. Man vedtog, at bebyggelsen skulle bestå af lavt byggeri i 1-2 etager, realiseret som andelsboliger, privat ejede boliger og lejeboliger for at skabe en forskellighed i beboergruppen. Målsætningen var at udbygge andelssamfundet til at omfatte ca. 500 personer med et areal, der muliggør selvforsyning.

Inden byggeriet kunne starte var foreningen dog først nødt til at bevise over for kommunen, at det er muligt at bygge i stampet ler, ubrændte lersten, isolere med papir og anvende uimprægneret træ mv. Kommunen troede ganske enkelt ikke på, at man kunne anvende disse gamle byggetraditioner og samtidig leve op til moderne byggekrav.

I 1990 byggede vi derfor med frivillig arbejde et prøvehus kaldet Petersborg. Med prøvehuset fik vi høstet mange brugbare erfaringer, som kunne anvendes i det efterfølgende byggeri. Erfaringerne blev også grundlag for AIH's første firma, ØkoTech. Efter prøvehusets godkendelse fik vi i 1991 tilsagn fra Århus Kommune om købet af den første storparcel.

Omsider kunne den første bo-gruppe starte sit byggeri. Fra 1992 blev 5 dobbelthuse bygget af lokale byggefirmaer, ØkoTech og beboerne selv.

Husene er privatejede og organiseret som små andelsforeninger. Det blev til et pionerarbejde, som skulle igennem alle mulige praktiske og organisatoriske vanskeligheder – fx belåning, et problem

mange økosamfund kender til. Realkreditinstitutionerne ville kun belåne 2 af husene og kun op til 50%. Men det lykkedes, både det praktiske og det finansielle. Undervejs blev denne første bogruppe socialt set tømret solidt sammen. Og 4 år efter, i 1996, kunne den sidste beboer flytte ind.

Herefter startede de næste bo-grupper op til de 8, vi er i dag, hvor vi bor knap 300 mennesker i alle aldre. Nogen bo-grupper blev organiseret som lejeboliger (bo-gruppe 2 og 4), nogen som andelsboliger (bo-gruppe 5), nogen som privatejede (bo-gruppe 3, 7 og 8), og bo-gruppe 6 blev bygget som boliger for mennesker med særlige behov. I slutningen af 90erne var halvdelen af bo-grupperne etableret. Nogen som rækkehuse, nogen som meget personligt udformede, maleriske og forskelligartede huse. Der var bygget fælleshuse, organiseret et lokalt demokrati, etableret fællespisning, dyrkning af jorden i form af landbrug og grøntsagsordning, organiseret fælles aktiviteter og meget andet.

I andelssamfundets første målsætnings- og værdigrundlag spiller andelstanken en central rolle. ”Vi ønsker at udvikle demokratiets og andelsbevægelsens ideer og principper” hedder det. Andelstanken indeholder i værdigrundlaget en vision om delvis økonomisk solidaritet, etablering af medarbejderstyrede virksomheder og et omkostningsniveau, der gør det muligt at leve for 4 timers lønarbejde. Det målsætnings- og værdigrundlag som havde ligget til grund for denne første periode var vedtaget i 1989 og forblev frem til 2007 det gældende grundlag for AIHs arbejde.

Målsætningen var at udbygge andelssamfundet til at omfatte ca. 500 personer med et areal, der muliggør selvforsyning. Der skal skabes et overskueligt lokalsamfund, hed det, hvor det er tydeligt, at det fælles ansvar og den gensidige arbejdsindsats er nødvendig for samfundets beståen. Produktion og forbrug skal på alle områder tilpasses en økologisk ligevægt. Målsætningen og værdigrundlaget skulle fortælle om andelssamfundets samlede intentioner og give et vigtigt holdepunkt for vores beslutninger, når hverdagen melder sig. Det er hensigten bag målsætningen, der er vigtig. Målsætnings- og værdigrundlaget revideres løbende, første gang i 2007 og nu igen i 2015.

Mange ting er lykket og noget er ikke (endnu). Det er fx ikke lykkedes at skabe et omkostningsniveau, der muliggør 4 timers lønarbejde. Det skyldes bl.a., at boligomkostningerne i AIH ikke er lavere end i andet byggeri. Der er etableret enkelte virksomheder, men som helhed blev der i 90erne og 00'erne ikke fokuseret på en intern økonomi og etablering af arbejdspladser i Andelssamfundet.

De sidste 10-15 år har en række ihærdige ildsjæle arbejdet på at skabe et inklusionsprojekt for mennesker med særlige behov (bo-gruppe 6) og skabe forudsætningerne for opførsel af lokale butikker og erhverv i tilknytning hertil. Det er foreningen 'Andelssamfundet i Hjortshøj' der har været løftestang for det boligområde vi kender i dag. Det er også foreningen AiH som har taget initiativ til at danne støtteforeningen Landsbyliv i Hjortshøj, som efterfølgende har etableret Vimby Fonden, der er erhvervsdrivende. I dag ejer fonden erhvervsarealer midt i Andelssamfundet, og med støtte fra bl.a. RealDania og mange privatpersoner er der i dag gang i byggeriet af hvad man kunne kalde, små grønne erhverv eller butikker fx. et bageri, en butik, en cafe, en genbrugsbutik og en stald.

Når byggeriet står færdig, formentlig i 2016, fungerer det som lokale arbejdspladser, både for bo-gruppe 6 og andre i og udenfor Andelssamfundet. Samtidig vil det understøtte forbindelsen til landsbyen Hjortshøj ved at skabe handel, liv og fx kulturaktiviteter. Internt i Andelssamfundet er det med til at binde bo-grupperne sammen og skabe grundlaget for mange fælles fora og platforme. I et videre perspektiv kunne det skabe grobund for flere socialt, økonomisk og økologisk set bæredygtige virksomheder.